

Të nēmē kɔc ke tiit de nyin de mith

Lëk de rem thii

Yeņö ye raan de tiit de nyin de meth nēm?

Raan nyic yin ku paandu adier nē yin. Raan nē ee guel tēnoŋ Department of Health and Human Services (akutnhom) kē ke kɔr piir pieth du ku tən pieth ku yin lēu bennē nyin tiit. Mith, rem thii ku bēxi (*Children, Youth and Families Act 2005*) aye jam ye raan luoi ke kɔc ke tiit de nyin de meth (raan de luoi) abē ye kē ci luel ē caar yic. Luoi den ee bik nyic ke yin piol guōp ku tiēt kɔc kuōn nyin nē yin.

Yeŋa ye thok lueel?

Gun de raan alēu bē thok lëk akutnhom nē raan thin yekkē nēm ke kɔr kony. Aye lōŋ luel ye raan luoi aci lēu bi lëk welē paandu nē raan ē luel thok, ake tē ci raanē ye gōt lan ci keek gam.

Yeņö ye rɔt looi nē kööl tueŋ de nēm?

Raan de luoi ebēn bē jam ke yin ku jol ya kɔc ke paan duōn be nyic lan kē lëk kek ye yic. Raan de luoi abi juēr kē yi kɔc ke tiit de nyin de mith bēn tēnoŋ yin, jiem ke yin ku kɔc kuōn nē thoŋ cē lueel. Apieth ba lëk raan de luoi tən de piōn du nē kaye rōth looi. Abē ka cake luel gār piny.

Yeņö bē rɔt looi tē can jam wɔ raan de luoi de kɔc ke tiit de nyin de mith?

Acı rac ba tō ke yin dier nē kē looi rɔt nē paandu. Ku nyic ke raan de luoi alēu bi kuōny. Apieth ba tō ke yin piol guōp ku yin tiit ē nyin. Aēu ba loc ba ciē jam we raan de luoi, lekin abē kē cē luel ē dhil caar yic. Tē jiem yin we raan de luoi ne piir duun lēu bik keek yen deet yeņö lēu bē rɔt looi ku ye nō lēu bē kony.

Yeņö ye rɔt looi nē ye cök?

Tē bi raan de luoi nyin tiit nē piir du ku tən du, akɔr bi naŋ kē takē nē yen.

Alēu kē bik juir bik yin yök ku paan duōn.ēya.

Raan de luoi alēu bē:

- Jam ke kɔc kōk nē piir du
- Tiŋ dhōl bi kony ku paan duōn
- Tē lēu yen rɔt, ajuir ba lo tēnoŋ akēm ku jol ya kɔc kōk lēu bik yin kuōny.

Tē gēm ē raan de luoi ke yin ŋot ke yin ci tō nē piath yic, ke raan de luoi abē gēr tēnoŋ makāma de mith bē yin tiit. Tē looi yen rɔt, ke raan de luoi abe juēr ku yin lëk yin kōk.

Yeņö bē rɔt looi nē wël ci ke loom nē ŷen?

Tōōu ku luoi de wël cu keek tōu nē paan duōn a tiit lōŋ. Tē cennē ye kēnnē looi nē makāma de mith bē yin gël, ke wël kē alēu bik tō nē kē bē lo lëk makāma.

Wël cē ke lööm abennē kē cē luel caar yic, ku loi kē kɔr bē yin kuōny.

Yeŋa lēu bik kɔc ke tiit de nyin de mith jam nē ŷen ku jol ya kɔc ke paan da?

Tē juir akutnhom de tiit de nyin de mith kony nē yin welē paan duōn, cē man de thiēc de nyiny de nom welē kony de baai, wël kōk abē ke yēn kɔc wēn bē yin kuōny.

Wël alēu bēkke gām:

- thukul, kake pial de guōp ama kɔc noŋ nyic de akēm
- kɔc kōk ke paan duōn
- akutnhom de akuma ye naŋ ka yekke gaam
- kɔc ye lëk gam ku kucny tēnoŋ mith ke abojinol , tē yin abojinol
- lathkēr, tē cin awác dit looi
- lon de ŷēla, cē man de kony de baai welē kony de piōc de mith
- makāma de mith, tē cennē gēt.

Tē kɔr bīn werēŋ de tiit de nyin de menhdu tiŋ, ke yin thic raan de luoi nē ti bin ye luoi thin.

Lëu ba nanj nyiny dit ëdë?

Apieth ba kë looi rot deet ku yenjö ye raan de luoi but ëbën tənönj yin ku paan duön. Të not yin ke këne deet, thic raan de luoi bë juuir köl dë de nëm, welë yuöpë kek në maktam den yic.

Yin lëu ba jam wenë raan dit njöth piöu në kë looi rot welë kor ba jam wenë athook de löönj. Athook de löönj alëu bë lëk në kake löönj. Victoria Legal Aid welë kor ke yëla nönj athook ke löönj tō lëu bik jam ke. Yin lëu ba jjiëm pieth de akuma yök tənönj:

- Victoria Legal Aid, Melbourne, jääth 1300 792 387
- Athook ke löönj ke yëla (cë göör 'koc ke löönj' në *Yellow Pages*)
- Law Institute of Victoria, jääth (03) 9607 9311
- Victorian Aboriginal Legal Service Co-op Ltd, jääth 1800 064 865
- Aboriginal Family Violence Prevention & Legal Service Victoria, jääth 1800 105 303
- Luoi de akuma tō në yëla yic.

Kunönj adak piou neke ci koc ke gel mith tak?

Të cin gëm we kë cë tak në raan de luoi, ke yin thiëcë ba nanj jam ke dësië raan de tiit de nyin. Raan de luoi welë raan de tiët de nyin alëu bë yuöp në ye kënnë.

Yin lëu ba athook de löönj yuöp.

Ku nönj na dak piöu?

Të dak yin piöu në të looië koc ke tiit de nyin de mith kënj thin, ke yin jam wennë raan de luoi welë athook de löönj. Yin lëu ba yup tənönj Victorian Ombudsman të not yin ke yin dak piöu. Yin lëu ba yup tənönj Victorian Ombudsman, Level 1, North Tower, 459 Collins Street, Melbourne 3000, në 9613 6222, ama jääth de abac në 1800 806 314. Yen Victorian Ombudsman yen ke raan lëu bë ka luel kek në akuma caar yic.

Ka ke yook

Rin ke raan de luoi ye nyin tiit ee:

Department of Health and Human Services maktam den ee:

Akuen de yök ee:

Te kor yin e gare ne dhel pieth bin en kuen keyin keyin tuocic imel cpmanual@dhhs.vic.gov.au

E gar akuma de Wilaya de Victoria, 1 Treasury Place, Melbourne.

© Wilaya de Vitoria, Peidiak 2016. Ato ne www.cpmanual.vic.gov.au